

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра історії України

**Силабус
навчальної дисципліни
«Поділля у новітній період»**

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Поділля у новітній період Мова викладання – українська.
Викладачі	Олійник Сергій Васильович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України
Профайл викладачів	https://histua.kpnu.edu.ua/serhii-vasylovych-oliinyk/
E-mail	oliinyk.serhii@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=3450
Консультації	Групові консультації проводяться щотижня за графіком кафедри, індивідуальні – в другій половині всіх робочих днів

2. Анотація до курсу

«Поділля у новітній період» належить до освітніх компонент дисциплін вільного вибору студенту (вибір з каталогу) та увідповіднюється з усіма спеціальностями/освітніми програмами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і є окремою складовою вітчизняної історії. Дана дисципліна пов'язана з такими дисциплінами як «Історія України», «Археологія України», «Архівна та музейна справа», «Джерелознавство».

3. Мета і завдання курсу

Мета викладання навчальної дисципліни «Поділля у новітній період» полягає у сформуванні цілісних, системних, наукових знань і чіткого уявлення майбутнього фахівця про ключові аспекти історичного розвитку подільського краю у новітній час, їх суть, основний зміст.

Завдання курсу: ознайомити здобувачів освіти з концепціями та теоретичними підходами до вивчення новітньої історії Поділля; подати системний фактичний матеріал з історії подільського краю новітнього періоду; продовжувати розвивати навички роботи з джерелами, науковою і навчальною історичною літературою та вміння застосувати їх у практичній роботі.

Компетентності:

- Здатність розв'язувати складні науково-спеціалізовані завдання та практичні проблеми з історії Поділля у новітній період, як в професійній, так і науково-дослідній діяльності, що передбачає застосування певних наукових теорій і методологій.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Розуміння потреб і специфіки регіональної історії, зокрема Поділля у новітній період, для сучасної наукової і освітньої сфери України, підвищення рівня національної свідомості її громадян.

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний). Передбачає проведення лекційних, семінарських занять. Можливе застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання Moodle та застосунків для проведення відеоконференцій.

5. Результати навчання

Очікувані результати навчання з дисципліни

- вільно володіти фактичним матеріалом з історії Поділля новітнього періоду;
- самостійно працювати з джерелами та літературою,
- аналізувати історичні процеси, явища історії краю;
- оперувати понятійним апаратом та історичною картою

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	Для усіх спеціальностей/освітніх програм	Для усіх спеціальностей/освітніх програм
Рік навчання / рік викладання	четвертий / 2023-2024	четвертий / 2023-2024
Семестр вивчення	8	8
Обов'язкова / вибіркова	вибіркова	вибіркова
Кількість кредитів ЄКТС	3	3
Загальний обсяг годин	90	90
Кількість годин навчальних занять	40	16
Лекційні заняття	20	8
Семінарські заняття	20	8
Самостійна та індивідуальна робота	50	74
Форма підсумкового контролю	залік	залік

7. Преквізити і кореквізити курсу

Передумови для вивчення дисципліни – «Історія України», «Археологія України», «Архівна та музейна справа», «Джерелознавство».

Кореквізити курсу: навчальні дисципліни: «Історія України».

8. Технічне й програмне забезпечення, обладнання

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання мультимедійного комплексу (проектор, ноутбук / персональний комп'ютер та ін.) для створення презентацій у форматі MS Power Point або інших та їх демонстрування. Передбачається застосування модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища MOODLE.

9. Політика курсу

Відвідування занять. Очікується, що здобувачі відвідуватимуть лекційні, семінарські заняття. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій очікується дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://cutt.ly/aIqb9CF>) та етичних норм поведінки.

Очікується, що здобувачі дотримуватимуться термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. За несвоєчасно подані роботи / завдання (з порушенням визначених термінів) знижуватимуться бали.

Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3,

отримані на навчальних заняттях, виконав завдання самостійної роботи та модульної контрольної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач має відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні й лабораторні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Очікується, що здобувачі поступово відпрацьовуватимуть пропущені заняття й звершать цей процес вчасно (до останнього аудиторного заняття з дисципліни). Відпрацювання лекційного заняття передбачає знання здобувачем теоретичних питань плану. Відпрацювання пропущеного семінарського заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття.

Очікується, що здобувачі не будуть запізнюватися на заняття, а мобільні телефони під час занять використовуватимуть лише з освітньою метою.

Під час організації занять з використанням технологій дистанційного навчання очікується, що здобувач працюватиме на заняттях (з використанням платформ для відеоконференцій) з увімкненою вебкамерою.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://cutt.ly/4TiCHkS>) та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (<https://cutt.ly/vTiVowX>).

Очікується, що роботи здобувачів будуть їх оригінальними міркуваннями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Списування під час семінарських занять, підготовки до них, самостійної та контрольної роботи, екзамену заборонені (зокрема, з використанням мобільних пристроїв). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмових роботах здобувачів та фактів списування є підставою для їх незарахування викладачем (незалежно від масштабів плагіату чи обману).

Література. Для пошуку рекомендованої літератури здобувачі можуть послуговуватися бібліотекою університету, фахових кафедр та інтернетними ресурсами. Здобувачі заохочуються до використання літератури, якої немає з-поміж рекомендованої.

Комунікування з викладачем. Спілкування з викладачами здійснюється під час лекційних, практичних і лабораторних занять (участь у бесідах, дискусіях, відповіді на питання тощо). Очікується, що здобувачі будуть задавати викладачам запитання, цікавитися додатковими відомостями й сучасними науковими знаннями з курсу.

Викладачі щотижня проводять консультації (офлайн і онлайн).

10. Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	зокрема							
	разом		лекційні заняття		семінарські заняття		самостійна робота	
1	2		3		4		5	
	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна
Тема 1. Вступ до курсу «Поділля у новітній період»	12	12	2	2	-		10	10

Тема 2. Поділля в період Першої світової війни та революції 1917-1921 років	31	28	8	2	8	4	15	22
Тема 3. Поділля в радянську добу (1921-1991)	33	28	6	2	12	4	15	22
Тема 4. Поділля після проголошення незалежності України і до сьогодні	14	22	4	2			10	20
Разом годин	90	90	20	8	20	8	50	74

11. Методи навчання і форми оцінювання

Методи навчання: лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, робота за підручниками, посібниками, опублікованими документами і матеріалами та іншими джерелами інформації, робота з інтернет публікаціями та матеріалами вебсайтів, спостереження, робота за таблицями, аудіодемонстрація, створення й демонстрування презентацій, завдання (усні, письмові, творчі, проблемні, ситуативні та ін.), мінідослідження проблем з історії Поділля у новітній період, рецензування / анотації наукових статей та ін.

Форми поточного оцінювання: *під час семінарських занять* – опитування (індивідуальне, фронтальне, ущільнене, вибіркоче), письмовий експрес-контроль, виступи здобувачів, *контроль за самостійною роботою* – співбесіда, перевірка рефератів.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота (виконання тестових завдань).

Форма підсумкового контролю: залік.

12. Система оцінювання та вимоги

Поточний і модульний контроль (100 балів)			Сума
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	100
40 балів	20 балів	40 балів	

Поточний контроль

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях – 12.

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій

		репродуктивного характеру.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його; орієнтується у історичних поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Здобувач вищої освіти знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення історичних понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; але окремі висновки не логічні, не послідовні.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати історичні та культурні події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; користуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію з історії Поділля у новітній період; скласти таблиці, схеми, вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати історичну термінологію та ін. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи з історії Поділля у новітній період; формулює закони; може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних історичних і культурних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні історичні й культурні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання з історії Поділля у новітній період; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за семінарські заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувачу вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації ним поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до них відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями)» (<https://cutt.ly/mLTb6am>).

Здобувачі вищої освіти, які за виконання завдань СР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися на звіт за виконання СР на консультації, або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Самостійна робота (20 балів)

Поряд з аудиторними заняттями, згідно програми дисципліни, передбачається самостійна робота студентів (50/74 годин). Цей вид діяльності суттєво доповнює лекційний курс та семінарські заняття з дисципліни «Поділля у новітній період». Самостійна робота допоможе здобувачу не лише глибше ознайомитися з курсом, а й систематизувати його. Вона включає два компоненти: 1) опрацювання визначеного переліку питань; 2) виконання індивідуального науково-дослідного завдання у формі реферату. Контроль за виконанням першої складової проводиться у формі співбесіди, а другої – перевірки реферату.

Критерії оцінювання самостійної роботи (самостійного опрацювання визначеного переліку питань і ІНДЗ). Кожна із форм роботи оцінюється по 10 бальній шкалі. Мінімально допустима кількість балів – 6.

10 балів – виставляється, якщо при відповіді студент виявив всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, знання основної і додаткової літератури, на рівні творчого використання.

8-9 бали – виставляється, якщо студент виявив повне знання програмного матеріалу, успішне виконання завдань і засвоєння основної літератури, передбаченої програмою на рівні аналогічного відтворення.

6-7 бали – виставляється, якщо студент виявив знання основного програмного матеріалу в об'ємі, що необхідний для подальшого навчання і роботи, здатність впоратися з виконанням завдань, передбачених програмою на рівні репродуктивного відтворення.

Модульна контрольна робота (40 балів)

Модульна контрольна робота (МКР) виконується у формі тестування. МКР складається із 80 тестових завдань, котрі передбачають вибір правильної відповіді. Завдання охоплюють всю

навчальну програму дисципліни, включають в себе знання хронології, персоналій, термінології, причинно-наслідкового ходу подій. Шляхом довільної генерації завдань здобувач вищої освіти виконує 40 тестових завдань, де кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.

До написання МКР допускаються всі здобувачі вищої освіти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Оцінювання модульної контрольної роботи:

МКР 40 балів	високий рівень	33 – 40 б.
	достатній рівень	29 – 32 б.
	середній рівень	24 – 28 б.
	початковий рівень	менше ніж 24 б.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість залік не отримують.

Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням декана історичного факультету.

Якщо здобувач вищої освіти ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, яка створюється за розпорядженням декана історичного факультету, його відповідь оцінюється за 100-бальною шкалою без урахування результатів поточної успішності.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Зарахування результатів неформальної / інформальної освіти регулюється «Порядком визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної / інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (<https://cutt.ly/LODbDIL>).

Рейтингова оцінка з кредитного модуля

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	задовільно
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з деканом історичного факультету та з дозволу ректора університету.

13. Література

Основна

- Баженов Л.В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX-XX ст.-Кам'янець-Подільський,1993.
- Баженов Л.В. Alma mater подільського краєзнавства (Місто Кам'янець-Подільський – центр історичної регіоналістики XIX – початку XXI століть). Наукове видання. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005.
- Історія міст і сіл УРСР. Хмельницька область. К.,1971.
- Історія міст і сіл УРСР. Вінницька область. К.,1972.

Допоміжна

Монографії, навчальні посібники

- Боротьба за владу Рад на Поділлі (березень 1917-лютий 1918): Документи і матеріали. – Хмельницький: облвидавництво,1957.
- Воєнне лихоліття на Поділлі (1941-1945 рр.) : Монографія. / Слободянюк П. Я.,Вавринчук М. П., Олійник Ю. П. та ін. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори»- 2006, 2007.
- Воєнні аспекти історії Поділля XX-XXI ст.: матеріали науково-практичної конференції, м. Кам'янець-Подільський, 29 жовтня 2014 р. / [редкол.: В.А. Дубінський (гол.), О.М. Завальнюк, Л.В. Баженов та ін.]. Кам'янець-Подільський, 2014.
- Вонсович Г.Б. Громадські організації Кам'янця-Подільського: минуле і сучасність (1992-2003 рр.). *Кам'янець-Подільський у контексті українсько-європейських зв'язків: історія і сучасність. Зб.наук.праць за підсумками міжнар. наук.-практ. конф.* Кам'янець-Подільський,2004.
- Жезицький В.Й. Репресивна політика на Поділлі в 20-х-першій половині 30-х років. К.:Рідний край.,1997.
- Завальнюк Л. М., Комарніцький О. Б. Містечка Поділля в період Української національної революції 1917-1920 рр. Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2005.
- Завальнюк О. М., Стецюк В.Б. Земства Поділля в добу Української революції 1917-1920 рр. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009.
- Завальнюк О.М., Комарніцький О.Б. Кам'янець-Подільський в українській революції 1917-1920 рр.: навчальний посібник зі спецкурсу для студентів історичного факультету. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010.
- Завальнюк О.М., Олійник С.В. Поділля та Південно-Східна Волинь за Центральної Ради. Навчальний посібник для студентів історичних факультетів. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2017.
- Завальнюк О.М., Олійник С.В. Українська Галицька армія на Поділлі (липень 1919 – травень 1920 рр.): монографія. Вид. 2-е, доп. і перероб. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2013.
- Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років XX ст.). 4-е вид., змінене і доповн. Львів: Світ, 1992. 702 с.
- Лозовий В.С. Аграрна політика Директорії УНР і її реалізація на Поділлі: Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, 2004.
- Лозовий В.С. Поділля в добу Центральної Ради (історичний нарис). Кам'янець-Подільський,1999.
- Місінкевич Л. Національні сільські ради на Поділлі в 1920-1930-х роках. *Краєзнавство.* 1999. №1-4.
- Нариси історії Поділля на допомогу вчителю. Хмельницький: облполіграфвидав,1990.
- Нацистський окупаційний режим на Хмельниччині. 1941-1944. Документи і матеріали. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2009.
- Нестеренко В.А. Українізація на Поділлі. Кам'янець-Подільський,1998.

- Олійник М.П. Трансформаційні процеси на Поділлі в добу непу (1921-1928 рр.): монографія. Хмельницький: Поліграфіст-2, 2015.
- Олійник С. В. Поділля в добу Центральної Ради: методичні поради. Кам'янець-Подільський, 2010.
- Поділля в період відбудови народного господарства (1921-1925). Збірник документів і матеріалів.-Вінниця,1957.
- Поділля в роки громадянської війни (лютий 1918-грудень 1920). Документи і матеріали.Вінниця,1957.
- Поділля у Великій Вітчизняній війні (1941-1945). Збірник документів і матеріалів. Львів:Каменяр,1969.
- Поділля у добу Української революції 1917-1921 рр.: матеріали круглих столів / [редкол.: О.М. Завальнюк (гол.), О.Б. Комарницький (відп.ред.), Л.В. Баженов та ін.]. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори», 2013.
- Поділля в добу Української революції. Рік 1917: Документи і матеріали /ред.кол. І.М. Шоробура (відп.ред.), В.Р.Адамський, В.Г. Байдич, Ю.І,Блажетч. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута», 2017.
- Подільська «Просвіта»: історія і сьогодення: збірник наукових праць за підсумками регіональної науково-красназничої конференції, м. Кам'янець-Подільський, 2-3 червня 2011 року / [редкол.: О.М. Завальнюк (гол.) та ін.]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний ун-т імені Івана Огієнка, 2011.
- «Просвіти» Поділля в добу Української революції (1917-1920): збірник документів і матеріалів / упорядкування, вступна стаття В. Адамського, Б. Крищука. Кам'янець-Подільський: «Медобори-2006», 2014.
- Радянське будівництво на Хмельниччині 1921-1982: Документи і матеріали-Львів:Каменяр,1983.
- Рибак І.В, Матвеев А.Ю. Трагічний перелом. Колективізація і розкуркулення на Поділлі та південно-Східній Волині. Кам'янець-Подільський, 2001.
- Рибак І.В. В роки застою, перебудови, незалежності. *Красназнавство*.2000.№1-2.
- Соціалістичне будівництво на Хмельниччині 1921-1941.Документи і матеріали. Львів: Каменяр,1989.
- Студії Кам'янець-Подільського Центру дослідження історії Поділля / Відп.ред. проф. Л.В. Баженов. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005.
- Хмельниччина 1 1941-1944 рр.: хроніка війни / О.М. Завальнюк, О.Б. Комарницький, Ю.В. Олійник. Кам'янець-Подільський: „Абетка –НОВА”,2005

Інтернет ресурси

http://exlibris.uaweb.org/	Exlibris – українська бібліотека
http://www.nbu.gov.ua	Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
www.chtyvo.org.ua	Електронна бібліотека «Чтиво»
https://libraria.ua/	Архів української періодики онлайн
http://diasporiana.org.ua/category/movoznavstvo/	Електронна бібліотека діаспори
https://avr.org.ua/	Електронний архів українського визвольного руху
https://elib.nlu.org.ua/index.html	Електронна бібліотека «Культура України»
https://spadok.org.ua/	Інформаційно-аналітичний, культурно-просвітницький портал
http://warhistory.ukrlife.org/index.html	Воєнна історія
http://onkp.kpnu.edu.ua/	Освіта, наука і культура на Поділлі